

ПЕРЕДУМОВИ УДОСКОНАЛЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НПУ ПІДРОЗДІЛІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

PREREQUISITES FOR IMPROVING THE SPECIAL PHYSICAL TRAINING OF FUTURE OFFICERS OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE OF SPECIAL FORCE UNITS

Дослідження присвячено актуальним питанням модернізації системи професійної освіти майбутніх офіцерів Національної поліції України (НПУ) підрозділів спеціального призначення (із урахуванням вимог та реалій сьогодення). Відповідно до результатів аналізу науково-методичної, спеціальної та довідкової літератури членами науково-дослідної групи встановлено, що на готовність представників досліджуваної категорії до виконання завдань за призначенням значним чином впливає наявний рівень фізичної та спеціальної фізичної підготовленості правоохоронців.

Головною метою дослідження є визначення пріоритетних напрямів модернізації професійної освіти майбутніх офіцерів НПУ підрозділів спеціального призначення із урахуванням реалій сьогодення. Під час теоретичного дослідження були використані наступні методи: аксіоматичні, ідеалізації, історичні і логічні, сходження від конкретного, формалізації, тощо.

В результаті дослідно-аналітичної роботи членами науково-дослідної групи визначена концепція системи організації фізичної підготовки правоохоронців підрозділів спеціального призначення МВС України (інших інституцій сектору безпеки і оборони України, а також провідних країн світу). Крім цього проаналізовані спеціалізовані курси «витримки», проходження яких здійснюється відповідно до принципу педагогічного моделювання з метою створення екстремальних ситуацій, що вимагають від бійців підрозділів спеціального призначення різних категорій граничного фізичного та психологічного напруження. З метою більш детального аналізу організації спеціалізованих програм, та впровадження їх в освітній процес майбутніх офіцерів НПУ підрозділів спеціального призначення нами визначено зміст курсів «витримки», які складають кандидати на вступ до підрозділів Сил Спеціальних Операцій Збройних Сил України.

В результаті теоретичного дослідження членами науково-дослідної групи визначені пріоритетні напрями, що забезпечують модернізацію системи професійної освіти майбутніх офіцерів НПУ підрозділів спеціального призначення (із урахуванням реалій та вимог сьогодення). Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають визначення сутнісних характеристик формування готовності майбутніх офіцерів Національної поліції України підрозділів спеціального призначення до службово-бойової (оперативної) діяльності.

Ключові слова: витривалість, витримка, готовність, компетентності, курси, май-

бутні офіцери, поліцейські, професійна освіта, тактична медицина, фізична готовність, функціональна готовність.

The research is devoted to topical issues of modernization of the system of professional education of future officers of the National Police of Ukraine (NPU) special force units (considering the requirements and realities of today). According to the results of the analysis of scientific-methodical, special and reference literature, the members of the research group found that the readiness to perform the assigned tasks is significantly influenced by the current level of physical and special physical training of law enforcement. The main purpose of the study is to identify priority areas for modernization of professional education of future officers of NPU special forces, considering the realities of today. During the theoretical research the following methods were used: axiomatic, idealizations, historical and logical, convergence from the concrete, formalization, etc.

As a result of research and analytical work, the members of the research group defined the concept of the system of organization of physical training of law enforcement officers of special force units of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine (other institutions of the security and defense sector of Ukraine, as well as the world's leading countries). In addition, specialized courses of "endurance" are analyzed, which are carried out in accordance with the principle of pedagogical modeling in order to create extreme situations that require servicemen's of special force of different categories of extreme physical and psychological stress. In order to analyze in more detail, the organization of specialized programs and their implementation in the educational process of future officers of the NPU special forces, we have identified the content of "endurance" courses, which are candidates for admission to the Special Operations Forces of the Armed Forces of Ukraine.

As a result of the theoretical research, the members of the research group identified priority areas that ensure the modernization of the system of professional education of future officers of the NPU of special force units (considering the realities and requirements of today). Prospects for further research in the chosen area of scientific intelligence provide for the determination of the essential characteristics of the formation of the readiness of future officers of the National Police of Ukraine of special force units for combat (operational) activities.

Key words: endurance, endurance, readiness, competencies, courses, future officers, police, professional education, tactical medicine, physical fitness, functional readiness.

УДК 351.749

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/48.1.30>

Боровик М.О.,

канд. пед. наук,
доцент кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки Харківського національного університету внутрішніх справ

Мартиненко О.М.,

викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки Харківського національного університету внутрішніх справ

Оленченко В.В.,

ст. викладач кафедри фізичної підготовки та спорту Національної академії Національної гвардії України

Супронюк М.В.,

ст. викладач кафедри фізичної реабілітації Національного університету «Чернігівська політехніка»

Кулібаба С.О.,

ст. викладач кафедри фізичного виховання та ЛФК Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова

Постановка проблеми у загальному вигляді.

На сьогодні одним із головних напрямків реформування системи Міністерства внутрішніх справ України поряд з технічним переозброєнням та

реорганізацією управлінської структури є підвищення рівня професійної майстерності, яка включає в себе, як перехід підрозділів Національної поліції України до комплектування особовим

складом на основі гендерної рівності, так і суттєве вдосконалення значимості бойової підготовки всіх категорій поліцейських, зокрема – майбутніх офіцерських кадрів підрозділів спеціального призначення НПУ, НГУ (та інших інституцій сектору безпеки і оборони України із правоохоронними функціями).

Слід відзначити, що в умовах сьогодення, російська військова агресія на теренах нашої держави оголила окремі проблемні питання в системі професійної підготовки особового складу інституцій сектору безпеки і оборони України (СБОУ) із правоохоронними функціями. Запровадження воєнного стану в Україні вимагає від поліцейських різних категорій виконання службово-бойових (оперативних) завдань, що раніше були не типовими для їх діяльності, серед яких: несення служби на стаціонарних блок-постах, перебування в місцях постійної дислокації підрозділу із загрозою ракетного (артилерійського) обстрілу, здійснення фільтраційних заходів на деокупованих територіях тощо, поруч з цим відбувається зuboжіння населення, збільшується об'єм незаконного обігу вогнепальної зброї, поширюються панічні настрої в суспільстві.

Враховуючи вище викладене прослідковується актуальність удосконалення системи фізичної та спеціальної фізичної підготовленості правоохоронців, зокрема – майбутніх офіцерів Національної поліції України (НПУ) підрозділів спеціального призначення.

Дослідження виконано відповідно до планів науково-дослідної роботи: кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3 (превентивної діяльності) Харківського національного університету внутрішніх справ, а також профільних кафедр закладів вищої освіти відповідно до договорів про міжкафедральну співпрацю (сумісний науковий проєкт «Модернізація СФП»).

Аналіз останніх досліджень і публікацій (1 етап, березень-квітень 2022 р.) дозволив визначити низку учених: О. Ярещенко [1], В. Городнова, В. Кириленка, Ю. Репила [2], Н. Голенка [3] та інших фахівців (О. Лавніченка, М. Медвідь, В. Овчренко, А. Слюсаренка, А. Чухлатого, О. Шмакова), які у своїх працях висвітлили актуальні проблеми всебічного забезпечення системи службової підготовки правоохоронців МВС України підрозділів спеціального призначення.

Заслужують уваги також роботи: М. Саморока, В. Халєпа, Н. Височіної, О. Хацяюка, Р. Іванішина [4], М. Боровик [5], В. Шемчука, О. Хацяюка, В. Соколовського, А. Ковтуненка, О. Корнієнка, Ю. Муштатова [6] та інших учених і практиків (А. Білоруса, Н. Голенко, Г. Єфімова, В. Колесникова, Ю. Черних, Є. Яковенка) – у яких визначаються ефективні педагогічні технології (педагогічні умови, моделі, методики тощо), що забезпечують

формування готовності майбутніх офіцерів підрозділів спеціального призначення (СП) системи МВС України до виконання завдань за призначенням у різних умовах службово-бойової (оперативної) діяльності (СБОД).

Не менш цікавими, виконаними на високому науково-методичному рівні є наукові праці: М. Кузнецова [7], А. Кийка, О. Моргунова [8], О., Khatsaiuk, M., Medvid, B., Maksymchuk, O. Kurok [9] та інших фахівців обраного напряму наукової розвідки (С. Безпалога, Д. Грищенка, П. Дзюби, О. Крука, Р. Лисика, Р. Любича, О. Моргунова, С. Олексійчука, О. Пристинського, С. Русанівського, В. Тюріної, О. Федченка, П. Червоного, А. Чуха, В. Шемчука, В. Штоми) – у яких розкриваються актуальні питання удосконалення системи фізичної та спеціальної фізичної підготовленості представників інституцій сектору безпеки і оборони України (СБОУ) підрозділів СП.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Підсумовуючи результати аналізу науково-методичної, спеціальної та довідкової літератури членами науково-дослідної групи (НДГ) встановлено, що актуальним питанням визначення пріоритетних напрямів, а також інтегральних показників готовності правоохоронців різних категорій підрозділів СП інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням в умовах воєнного стану – присвячено недостатню кількість науково-методичних праць, що потребує подальших наукових розвідок та підкреслює актуальність і практичну складову обраного напряму дослідження.

Мета статті. Головною метою дослідження є визначення пріоритетних напрямів модернізації професійної освіти майбутніх офіцерів НПУ підрозділів спеціального призначення із урахуванням реалій сьогодення.

Для досягнення мети дослідження планува-лося вирішити наступні завдання:

- провести моніторинг Інтернет-джерел (аналіз науково-методичної та спеціальної літератури) у напрямі всебічного забезпечення системи службової підготовки правоохоронців МВС України підрозділів спеціального призначення;

- визначити ефективні педагогічні технології, педагогічні умови, моделі, методики, що забезпечують формування готовності майбутніх офіцерів підрозділів спеціального призначення системи МВС України до виконання завдань за призначенням у різних умовах службово-бойової (оперативної) діяльності;

- здійснити аналіз спеціальної та довідкової літератури (аналіз архівних матеріалів) у напрямі удосконалення системи фізичної та спеціальної фізичної підготовленості представників інституцій СБОУ підрозділів спеціального призначення.

В процесі дослідно-аналітичної роботи були використані наступні методи (на теоретичному

рівні): аксіоматичні, ідеалізації, історичні і логічні, сходження від конкретного, формалізації, тощо. Крім цього було використано власний досвід службово-бойової (оперативної) діяльності в підрозділах спеціального призначення інституцій СБОУ.

Виклад основного матеріалу. В процесі подальшої дослідно-аналітичної роботи (2 етап теоретичного, травень-червень 2022 р.) нами проведено моніторинг існуючих прогресивних методів організації фізичної, а також спеціальної фізичної підготовки правоохоронців інституцій СБОУ (О. Хацаюк, О. Єлісеєва, В. Жуков, В. Клименко, Ю. Бережний [10], Ю. Самсонов, О. Ярещенко [11], В. Пронтенко, О. Старчук, О. Гусак, А. Дятел, І. Хлібович, К. Плева, О. Рябуха [12] та інш.).

Аналізуючи наукові праці зазначених вище фахівців фізичного виховання різних груп населення членами НДГ встановлено, що організації фізичної (спеціальної фізичної) підготовки правоохоронців досліджуваної категорії повинна: враховувати теорію перенесення фізичної підготовленості правоохоронців; передбачати використання практичного досвіду службово-бойової (оперативної) діяльності працівників НПУ підрозділів СП; передбачати акцентоване використання сучасних педагогічних технологій із технічними засобами навчання тощо; формувати логічне та тактичне мислення, що забезпечує вірну алгоритмізацію виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах СБОУ; передбачати використання індивідуального підходу до всебічного розвитку майбутніх офіцерів НПУ підрозділів СП.

Надалі, з метою багатовекторного аналізу та створення високофункціональної моделі фізичної та спеціальної фізичної підготовки майбутніх офіцерів НПУ підрозділів СП (із урахуванням реалій сьогодення) розглянемо особливості організації та змісту систем фізичної підготовки у військових формуваннях провідних країн, що входять до блоку НАТО. На сьогодні фізична підготовка правоохоронних органів країн, що входять до блоку НАТО базується на прийнятті трьох концепцій: 1) концепція «придатності» (Німеччина); 2) концепція «готовності» (США, Англія); концепція «мобілізації» (Франція).

Необхідно підкреслити, що впровадження в систему професійної підготовки представників досліджуваної категорії зазначених вище «концепцій» передбачає ретельне визначення необхідних форм, методів, методик тощо, а також засобів фізичної (спеціальної фізичної) підготовки, що забезпечують готовність представників «силового блоку» до виконання завдань за призначенням. Варто також зауважити, що особливої уваги заслуговує принцип педагогічного моделювання оптимальних психофізичних навантажень. Він сприяє формуванню ключових компетентностей у представників досліджуваної категорії,

службово-бойова (оперативна) діяльність яких нерідко відбувається в екстремальних умовах. Зазначений вище принцип реалізовується за допомогою так званих курсів «витримки», або курсів «вживання».

Для прикладу, військово-прикладні навички (професійні компетентності) військовослужбовців підрозділів спеціального призначення США удосконалюються при проходженні ними спеціалізованих курсів подолання перешкод, серед яких, можна виділити наступні курси [13]:

«пригод» (складається з прихованого пересування у важко прохідній місцевості);

«мобільної підготовки» (до якого входять: веслування на човні, плавання зі зброєю та відповідним екіпуванням, подолання спеціальних польових перешкод);

«повітряно-штурмової підготовки» (передбачає посадку на вертоліт з трапу на висоті 15-20 м., десантування з канату із 40-ка метрової висоти та марш-кидок на 10 миль із повною викладкою по пересіченій місцевості). Крім вище переліченого, бійці підрозділів СП проходять спеціальні курси підготовки в районах високогір'я, пустелі, в джунглях та арктичних районах.

У свою чергу, до змісту курсів «витримки» збройних формувань Великобританії входять кроси та марш-кидки, подолання яких відбувається вдень і вночі у важко прохідній місцевості з додатковим обтяженням, при подоланні дистанції вага спорядження поетапно збільшуються таким чином, щоб кожне тренування закінчувалося на межі фізичних, а також психологічних можливостей військовослужбовців. Особливої уваги заслуговує метод, відповідно до якого невеликі групи правоохоронців здійснюють марші на значні відстані (45-50 та більше км, із урахуванням часових нормативів). Типовими місцями таких маршів виступають важкопрохідні болота Південно-Західної Англії. У разі, якщо військовослужбовець прибув на точку збору із запізненням понад 2 хв – порушується питання про його професійну не придатність.

Спеціалізований курс з фізичної загартованості військовослужбовців Французької армії має назву курс «Командо», який складається: з виконання комплексу прийомів та дій, в умовах підвищеної небезпеки та ризику і пов'язані із значними фізичними та психічними навантаженнями. До змісту курсу входять: «смуга ризику», деякі ділянки якої долаються під впливом вогневого ураження різних типів вогнепальної зброї; скелелазіння; водна підготовка, форсування водойм; моделювання ситуації втечі з полону; ураження важкоброньованої техніки, з близької відстані.

«Марші-вживання» військових Італійської армії, з перелічених вище спеціалізованих курсів є найбільш затяжними (для подолання відстані до 200 км підрозділу надається 5 днів). Окремі

підрозділи гірських стрільців здійснюють «підйоми виживання» по навісним скелям при низьких температурах у повному екіпіруванні [14].

З метою більш детального аналізу організації спеціалізованих програм, та впровадження їх в освітній процес майбутніх офіцерів поліції підрозділів СП розглянемо зміст курсу «витримки», які складають кандидати на вступ до найбільш елітного підрозділу військових формувань в Україні, а саме Сил Спеціальних Операцій (ССО). Функціональні обов'язки бійців ССО є: руйнування задумів ворога, сприяння основним силам у виконанні поставлених завдань, досягнення ефекту оперативного-тактичного рівня [5].

Кандидатами на службу в лавах ССО України можуть бути особи віком до 35 років, які мають відмінний стан здоров'я та високий рівень фізичної підготовленості. Перевага також надається бійцям, які мають досвід бойових дій, а також володіють іноземними мовами. Необхідно підкреслити, що при проходженні курсу «витримки» – вимоги перед кандидатами є рівними незалежно від того, яке вони мають військове звання, чи яку посаду вони обіймали до цього.

Перед початком курсу «витримки» кандидати проходять ретельний медичний огляд, це пов'язано з тим що серед охочих вступити до лав ССО багато мотивованих людей, які можуть приховувати вади із здоров'ям. Курс «витримки» починається з перевірки спорядження, вага особистих речей є суворо регламентована, на шиківанні кандидатам доводять правила перебування на курсі, видають кольорові жилети із зазначеними номерами, які в подальшому використовується замість імен (зв'язок із зовнішнім світом заборонений). Основним завданням інструкторів є контроль за заходами безпеки, а також моделювання умов виконання завдань за призначенням на фоні значного психофізичного навантаження, що сприяє відсіву не підготовлених кандидатів. Необхідно підкреслити, що учасників зазначеного вище курсу постійно перевіряють на стресостійкість. Також існує система індивідуальних покарань. Інструктори мають впевнитись чи у кандидатів не має сумнівів для проходження курсу, вони повинні постійно демонструвати свою мотивацію. Однією з колективних вправ є завантаження мішків землею вагою до 30 кг., та перенесення їх на відстань 10-12 км.

Особливістю курсів витримки є проведення «Чорного дня», під час якого кандидати виконують фізичні навантаження на межі своїх можливостей. Інструктори не оголошують його початок, починається він із виконання загально розвиваючих вправ, після чого кандидати висуваються на поле де виконують: пересування навприсядки, переповзання по пластунськи, перенесення колоди, евакуацію умовного пораненого, кантування шини

та перенесення інших не ергономічних підручних засобів.

Невід'ємною складовою відбору є топографія, яка починається з теоретичних занять, де кандидати опановують азимути, орієнтування за картами, користування компасом. Теоретичні заняття підкріплюються польовими виходами, з метою досягнення кінцевої заданої точки, що можуть проходити вдень та вночі. Пересування під час польового виходу відбувається приховано, забороняється користуватися стежками та дорогами.

Під час курсу «витримки» кандидати проходять «богатирські випробування». З точки А необхідно доставити умовне спорядження, пальне, зброю, або набої до точки Б, в зворотньому напрямку необхідно здійснити евакуацію пораненого. Під час випробування можуть виникнути додаткові фактори (поява додаткового обтяження, зміна напрямку руху, прискорення в пересуванні, приховане пересування від ворожих патрулів тощо).

Під час фінального випробування, рекрути отримують зброю, споряджаються амуніцією та здійснюють 30-ти км., марш-кидок. Після чого відбувається урочисте шиківання на якому інструктори вітають рекрутів із зарахуванням до кваліфікаційного курсу ССО, на якому на них чекатиме не менш насичене навчання за відповідними військово-обліковими спеціальностями. Необхідно підкреслити, що лише найбільш фізично підготовлені, а також психологічно стійкі рекрути у змозі пройти курс «витримки» ССО України.

В розрізі окресленої проблематики, фахівцями фізичної та спеціальної фізичної (бойової підготовки) ССО України розроблена 5-ти тижнева програма, яка найбільш детально відтворює умови з якими кандидатам доведеться зіштовхнутись під час проходження спеціалізованого курсу [15].

Відповідно до вище викладеного, членами НДГ визначені основні пріоритетні напрями, що забезпечують модернізацію професійної освіти майбутніх офіцерів НПУ підрозділів спеціального призначення (відповідно до вимог та реалій сьогодення), а саме:

- розвиток та удосконалення загальної та спеціальної витривалості, м'язової сили та спритності;
- розвиток вестибулярної стійкості та координації;
- формування навичок застосування заходів фізичного впливу (сили) у різних умовах СБОД;
- розвиток та удосконалення швидкості;
- формування навичок прискореного пересування по пересіченій місцевості;
- формування високої психологічної стійкості до впливу несприятливих факторів СБОД;
- формування військово-прикладних навичок перенесення нестандартних вантажів (зброї, екіпіровки, боєприпасів тощо) на фоні значного психофізичного навантаження;
- розвиток та удосконалення навичок метання гранат на дальність та влучність;

формування навичок самоконтролю в умовах значного психофізичного навантаження тощо.

Проведений аналіз службово-бойової (оперативної) діяльності правоохоронців підрозділів СП в умовах воєнного стану свідчить про те, що перед представниками зазначеної вище категорії нерідко виникають завдання виконання яких, пов'язане із значним ризиком для життя. Крім цього, наявний досвід бойових дій (СБОД) свідчить про те, що підготовка бійців підрозділів спеціального призначення (у тому числі й майбутніх офіцерів НПУ) – вимагає значних засобів і тривала за часом.

Враховуючи вище викладене, актуальності набуває питання необхідності, а також своєчасності внесення змін до програми професійної освіти майбутніх офіцерів НПУ підрозділів СП (програми службової підготовки поліцейських різних категорій). Зазначені зміни повинні передбачати відпрацювання курсантами (поліцейськими) наступних навчальних питань: удосконалення техніки та тактики пересування малими групами (одиночного пересування різними способами); формування військово-прикладних навичок «зачистки» населених пунктів (штурмових дій приміщень); розвиток та удосконалення техніки та тактики застосування заходів фізичного впливу в засобах індивідуального захисту; формування навичок тактичної медицини (домедичної допомоги) тощо.

Висновки. В результаті теоретичного дослідження членами науково-дослідної групи визначені основні пріоритетні напрями, що забезпечують модернізацію професійної освіти майбутніх офіцерів НПУ підрозділів спеціального призначення (відповідно до вимог та реалій сьогодення): розвиток та удосконалення загальної та спеціальної витривалості, м'язової сили та спритності; розвиток вестибулярної стійкості та координації; формування навичок застосування заходів фізичного впливу (сили) у різних умовах СБОД; розвиток та удосконалення швидкості; формування навичок прискореного пересування по пересіченій місцевості; формування високої психологічної стійкості до впливу несприятливих факторів СБОД; формування військово-прикладних навичок перенесення нестандартних вантажів (зброї, екіпіровки, боєприпасів тощо) на фоні значного психофізичного навантаження; розвиток та удосконалення навичок метання гранат на дальність та влучність; формування навичок самоконтролю в умовах значного психофізичного навантаження тощо.

Результати теоретичного дослідження впроваджені у систему професійної освіти курсантів Харківського національного університету внутрішніх справ. Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають визначення сутнісних характеристик формування готовності майбутніх офіцерів Національної поліції України підрозділів спеціального

призначення до службово-бойової (оперативної) діяльності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Яреценко О.А. Підвищення вестибулярної стійкості правоохоронців МВС України підрозділів спеціального призначення. *Збірник наукових праць АБВ МВС України «Честь і закон»*. 2013. № 4 (47). С. 20-24.
2. Городнов В.П., Кириленко В.А., Репило Ю.Є. Підходи до визначення спроможності частин і підрозділів спеціального призначення військових формувань держави до виконання завдань за призначенням. *Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних Сил*. 2021. Вип. 1 (27). С. 10-13.
3. Голенко Н.М. Моделювання в професійній підготовці працівників підрозділу поліції спеціального призначення. *Юридичний бюлетень*. 2018. Вип. 7 (1). С. 302-308.
4. Саморок М.Г., Халєп В.В., Височіна Н.Л., Хацяюк О.В., Іванішин Р.О. Формування професійних компетентностей у правоохоронців МВС України підрозділів спеціального призначення до дій у гірських умовах. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітніх школах*. 2020. № 71 (2). С. 208-215.
5. Боровик М.О. Вивчення деяких особливостей діяльності підрозділів поліції спеціального призначення зарубіжних країн. *Право і безпека*. 2021. № 4 (83). С. 167-177.
6. Шемчук В., Хацяюк О., Соколовський В., Ковтуненко А., Корнієнко О., Ю. Муштатов. Формування професійних компетентностей майбутніх офіцерів до дій в умовах радіаційної, хімічної та біологічної небезпеки. *Військова освіта*. 2021. № 1 (43). С. 360-381.
7. Кузнецов М. Організація фізичної підготовки військовослужбовців Сил спеціальних операцій. *Спортивна наука України*. 2016. № 5 (75). С. 13-19.
8. Кийко А.С., Моргунов О.А. Показники емоційно-вольової сфери працівників підрозділів спеціального призначення МВС під час розробки алгоритму спеціальної фізичної підготовки. *Збірник наукових праць «Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України»*. 2021. С. 134-138.
9. Khatsaiuk, O., Medvid, M., Maksymchuk, V., Kurok, O., Dziuba, P., Tyurina, V., Chervonyi, P., Yevdokimova, O., Levko, M., Demchenko, I., Maliar, N., Maliar, E., & Maksymchuk, I. (2021). Preparing Future Officers for Performing Assigned Tasks through Special Physical Training. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 13 (2), 457-475. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/431>.
10. Хацяюк О.В., Єлісеєва О.С., Жуков В.Л., Клименко В.П., Бережний Ю.М. Модель формування готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до застосування заходів фізичного впливу в різних умовах службово-оперативної діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2020. №29 (Т. 2). С. 174-178.
11. Самсонов Ю.В., Яреценко О.А. Сутнісні характеристики, критерії та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів інституцій СБОУ до дій у складі бойових розрахунків ПТРК в системі професійної освіти із використанням засобів СФП.

Актуальні проблеми розвитку службово-прикладних, традиційних та східних одноборств. 2020. № 15. С. 49-61.

12. Пронтенко В., Старчук О., Гусак О., Дятел А., Хлібович І., Плева К., Рябуха О. Вплив засобів спеціальної фізичної підготовки на формування фізичної готовності майбутніх офіцерів до професійно-бойової діяльності. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт).* 2021. Вип. 10 (141). С. 106-110.

13. Одерів А.М., Климович В.Б., Добровольський В.Б., Корчагін М.В., Особливості організації та

змістовне наповнення систем фізичної підготовки у збройних силах держав-членів НАТО та України. *Український журнал медицини, біології та спорту.* 2020. Вип. 2 (24). С. 271-282.

14. Круцевич Т., Пангелова Н., Підлестейчук Р. Концептуальні підходи до організації систем фізичної підготовки військовослужбовців у провідних країнах НАТО. *Науково-теоретичний журнал «Теорія і методика фізичного виховання і спорту».* 2021. Вип. 2. С. 344-356.

15. Сили спеціальних операцій ЗС України (5-ти тижнева програма фізпідготовки). 2022. <https://sof.mil.gov.ua/ready> (дата звернення: 29.06.2022).